

Vesti

Pored iščekivanja novogodišnjih i božićnih praznika, Centar za američke studije u decembru proslavlja i svoj rođendan, kao i godišnjicu izlazenja Newslettera! S dolaskom nove godine i planirajući naše dalje aktivnosti, vreme je da se osvrnemo i na to šta smo radili u protekloj 2021. godini.

„Moja Amerika“

U januaru 2021. započeli smo serijal „Moja Amerika“ u okviru kojeg sa poznatim sagovornicima razgovaramo o njihovim američkim iskustvima. Naši gosti u prvoj polovini godine bili su rok kritičar **Petar Peca Popović**, novinarka N1 **Ivana Konstantinović** i košarkaš **Žarko Paspalj**. Od oktobra smo o Americi razgovarali sa piscem **Vladimirom Arsenijevićem**, glumcem **Svetozarom Cvetkovićem**, a naša poslednja sagovornica u 2021, 21. decembra, bila je profesorka dramaturgije **Biljana Srbljanović**. I naredne godine nastavljamo sa serijalom „Moja Amerika“ uz nove goste koji će sa nama podeliti svoje doživljaje Amerike. Sve prethodne razgovore možete pogledati na našem YouTube kanalu:

<https://bit.ly/3Fnd6jp>

Predavanja

Pored „Moje Amerike“, u toku 2021. organizovali smo i tri predavanja, dva na sportske teme i jedno na umetničku. Dan nakon najgledanijeg televizijskog događaja u Americi, „Super Bowl“-a, student istorije **Vanja Đurđić** nam je govorio o istoriji **NFL**-a, ali i kulturološkom fenomenu spektakularne završne utakmice ove lige. Zatim smo sa istoričarem **dr Vladimirom Todićem** razgovarali o **NBA** ligi i njenom značaju, kako za američki, tako i za srpski i jugoslovenski sport (link: <https://bit.ly/3mrqJGF>). U maju 2021. **prof. dr Dijana Metlić** upoznala nas je bliže sa radom **Stenlija Kjubrika**, ukazujući nam, ne samo na njegov značaj za istoriju umetnosti, već i na uticaj koji su umetnička dela imala na rad ovog američkog režisera (link: <https://bit.ly/3ssojLK>).

Each poster in the grid contains the following information:

- Top:** Centar za američke studije logo and "vas poziva na razgovor"
- Title:** „Moja Amerika“: [Guest Name]
- Guest Name:** [Guest Name]
- Guest Title:** [Guest Title]
- Date and Time:** [Date and Time]
- Platform:** [Platform]
- Host:** [Host Name]
- Registration:** [Registration Link]
- Image:** Guest photo

Zahvaljujemo se svima vama koji nas čitate i pratite naš rad!
Želimo vam srećne novogodišnje i božićne praznike!
Prof. dr Radina Vučetić, upravnica
Centra za američke studije
**Katarina Beširević, Vukašin Zorić i
Emilija Cvetković**,
urednici Newslettera

„Jugoslovensko-američki odnosi kroz foto-objektiv“

Od novembra 2020. do maja 2021. radili smo na projektu virtualne izložbe „Jugoslovensko-američki odnosi kroz foto-objektiv“ u saradnji sa **Muzejom Jugoslavije** i pod pokroviteljstvom **Američke ambasade u Beogradu**. U okviru izložbe, koja je realizovana putem objava na društvenim mrežama Centra i muzeja (**#yu_us**), prikazane su fotografije iz jugoslovensko-američkih odnosa, a pre svega najvažniji susreti Josipa Broza Tita sa brojnim uglednim američkim ličnostima iz sfere politike, kulture, umetnosti, nauke i mnogim drugim ličnostima koje su ostavili značajan trag u istoriji SAD. U maju 2021. održana je promocija kataloga izložbe u bašti Muzeja Jugoslavije, a publikaciju možete preuzeti i sa vebajta muzeja, na navedenom linku:

<https://bit.ly/3qk7K28>

Nedelja američke kulture i društva

Od 21. do 26. juna, kada su epidemiološki uslovi bili prihvatljiviji, održali smo našu treću Nedelju američke kulture i društva uživo na Filozofskom fakultetu. Ove godine profesori sa Odeljenja za istoriju, Odeljenja za istoriju umetnosti, Odeljenja za etnologiju i antropologiju i Odeljenja za sociologiju govorili su o brojnim značajnim američkim ličnostima koje su ostavile trag u istoriji. Kroz pojedince poput Volta Diznija, Pegi Gugenhajm, Muhameda Alija, Amelije Erhart, Frenklina Delana Ruzvelta i mnogih drugih dotakli smo se važnih događaja iz američke istorije, govorili smo o američkoj kulturi, umetnosti, društvu, sportu, kao i rodnim i rasnim pitanjima. Tokom Nedelje američke kulture i društva u gostili smo i Američku ambasadu na Filozofskom fakultetu. **Majkl Bruk**, ataše za kulturu Ambasade SAD, zajedno sa **prof. dr Radinom Vučetić** i **prof. dr Jelenom Erdeljan**, otvorio je treću Nedelju američke kulture i društva, dok nam je **Tim Standaert** održao predavanje o američkoj kulturnoj diplomatiji, a sa **Vukicom Stanković** smo razgovarali o Fulbrajtom programu i mogućnostima studentskih razmena sa SAD. Poslednji dan Nedelje proveli smo u **Muzeju Jugoslavije** gde su studenti imali priliku da pogledaju muzejsku stalnu postavku, ali i da vide zatvoreni depo sa fotografijama koje smo koristili za virtualnu izložbu „Jugoslovensko-američki odnosi kroz foto-objektiv“.

„Američka istorija u učionici: američki uticaji na popularnu kulturu i svakodnevnicu u Srbiji (1918-1941)“

U saradnji sa **Narodnom bibliotekom Srbije** i **UDI-Euroclio**, a pod pokroviteljstvom **Američke ambasade**, u oktobru 2021. pokrenuli smo projekat „Američka istorija u učionici: američki uticaji na popularnu kulturu i svakodnevnicu u Srbiji (1918-1941)“. Naš cilj u okviru ovog projekta jeste da kroz analizu štampe ukažemo na uticaj koji je Amerika imala na svakodnevni život i kulturu još u međuratnom periodu. Sa „Američkom istorijom u učionici“ nastavljamo i u 2022. godini.

▲ Izložba „Jugoslovensko-američki odnosi kroz foto-objektiv“ u Muzeju Jugoslavije, Katarina Beširević, Vukašin Zorić, prof. dr Radina Vučetić, Tim Standaert, direktorka Muzeja Jugoslavije Neda Knežević i kustos Radovan Cukić

▲ „Nedeljne ilustracije“, 22. februar 1931.

▲ „Vreme“, 9. april 1931.

Meri Dranga Kembel

Među Amerikankama koje su pritekale u pomoć srpskom društvu nakon Prvog svetskog rata istakla se i **Meri Dranga Kembel** (Mary Dranga Campbell, 1867–1957). Ona je rođena u Kaliforniji, u porodici norveških imigranata. Školovala se za bibliotekarku na Univerzitetu Stanford, a u struci je radila od 1903. do 1909. godine, na Univerzitetu Indijana. Filantropski rad započela je još pre Prvog svetskog rata, i to u saradnji sa svojom sestrom, Vilhelminom. Sestre Dranga Kembel uređivale su časopis „**Outlook for the Blind**“, kojem su ciljna grupa bili slepi širom Sjedinjenih Država. Pored toga, učestvovala su u naporima da se poboljša položaj slepih u školstvu i na radnom mestu. U Srbiji je Meri Dranga Kembel provela tri godine, neposredno nakon što je u Evropi zavladao mir. Bila je usredsređena

na pomoć deci, a radila je umreženo sa ostalim američkim dobrotvorima, poput Džona Frotingama. Nakon što se vratila u Sjedinjene Države, ukazivala je na probleme sa kojima se suočava siromašno stanovništvo novoformirane jugoslovenske države. Kao aktivistkinja za prava slepih radila je do 1945. godine, kada se penzionisala. Zanimljivo je pomenuti da je bila dugogodišnja direktorka najstarije ustanove za trening pasa-vodiča za slepe u Sjedinjenim Državama, i da je drugo prezime (Kembel) dodala devojčkom nakon što se udala za sestrinog udovca.

Džon K. Koks

Američki istoričar **Džon K. Koks** (John K. Cox) rođen je u Raliju, glavnom gradu Severne Karoline. Još kao dete posetio je hladnoratovsku Evropu, i bio je fasciniran različitostima između Sjedinjenih Država i kontinenta koji je video s obe strane Gvozdene zavese. Ovo prekookeansko putovanje podstaklo ga je da se posveti izučavanju evropskih jezika i istorije evropskih naroda. Koks je pravi poliglota – govori srpski, slovenački i nemački jezik, a služi se još mađarskim, francuskim, ruskim i poljskim jezikom. Master i doktorski rad odbranio je iz oblasti istočnoevropske istorije, na Univerzitetu Indijana. Trenutno predaje modernu i savremenu istoriju Evrope na Državnom univerzitetu Severne Dakote, u Fargu. Našim čitaocima vredi napomenuti da je Koks objavio sinteze o istoriji Srbije („**The History of**

Serbia“, 2002) i savremenoj istoriji Slovenije („**Slovenia, Evolving Loyalties**“, 2005). Ne treba smetnuti s uma ni da je Koks aktivni prevodilac. Na engleski je preveo brojna dela Danila Kiša, Biljane Jovanović i drugih pisaca, a jedino istoriografsko delo koje je preveo je „**Koka-kola socijalizam**“ prof. dr Radine Vučetić (CEU Press, 2018). Imajući u vidu do sada iskazano interesovanje za srpsku i jugoslovensku istoriju i književnost, možemo očekivati da će profesor Koks nastaviti da američke studente i javnost upoznaje sa ovim, po brojnim parametrima još uvek dalekim i nepoznatim, krajem sveta.

Artur Rubinštajn u Beogradu

Velika dvorana Kolarčeve zadužbine sagrađena je 1932, a prvi koncert u njoj, 4. februara, održala je Beogradska filharmonija sa dirigentom Stevanom Hristićem. Od tada su na Kolarcu nastupali mnogi velikani klasične muzike, kao što su Sergej Prokofjev, Bendžamin Britn, Alfred Korto i još mnogi drugi. Među njima se našao i poljsko-američki pijanista Artur Rubinštajn.

Rubinštajn je prvi put nastupao u Beogradu 31. januara 1927, da bi samo nekoliko dana kasnije (4. februara) održao i svoj drugi koncert. Ova dva njegova nastupa beogradska publika imala je priliku da vidi u dvorani „Luksor“. Novine su sa entuzijazmom prenosile utiske o „virtuozi u najvišem smislu“, ističući da „to što on zna i ume, nije plod rada i učenja, već prirodnog dara, koji se rođenjem na svet donosi.“

Nakon Rubinštajnovog prvog koncerta, novinar „Politike“ zaključio je da će beogradska publika „uvek sa najvećim zadovoljstvom i radošću posećivati koncerte“ ovog muzičkog velikana, na šta, kako se ispostavilo, nisu morali dugo da čekaju. Samo deset meseci kasnije, 4. oktobra, Rubinštajn se vratio u Beograd. Svoj četvrti i peti nastup za beogradsku publiku održao je na Kolarcu decembra 1932, a utisci koje pronalazimo u štampi nisu bili ništa drugačiji od prethodnih: „On je umetnik visoke kulture i njegova majstorska tehnika je samo sredstvo, kojim se manifestuje njegova vatrena duša jednog savršenog muzičara.“

Rubinštajn se vraćao u Jugoslaviju i nakon Drugog svetskog rata nastupajući u Beogradu još 1966. i 1968. godine.

◀ „Politika“, 18. decembar 1932.

Yugo-America

Prvi „jugo“ je ručno sastavljen 1978. i poklonjen Josipu Brozu Titu, a serijska proizvodnja ovog automobila u kragujevačkoj „Zastavi“ počela je dve godine kasnije. „Jugo“ je ušao u istoriju kao jedan od najpoznatijih jugoslovenskih proizvoda, a njegov izvoz u Ameriku obeležio je poslednje godine bliske privredne saradnje Jugoslavije i SAD u 20. veku.

Sredinom osamdesetih godina, američki preduzetnik Malkolm Briklin osnovao je kompaniju „Yugo-America“ sa ciljem izvoza ovog jugoslovenskog automobila u SAD. „Jugo“ je u Sjedinjenim Državama prodavan po ceni od 3995 dolara, što ga je činilo najjeftinijim automobilom na američkom tržištu. Briklin je u „jugo“ prepoznao praktičan automobil, prikladno prvo vozilo koje mladi sebi mogu da priušte, ali i dodatan automobil za porodice srednje klase u SAD. Tokom 1986. u Americi je prodato oko 30 hiljada Zastavinih vozila, a naredne godine čak 50 hiljada. Međutim,

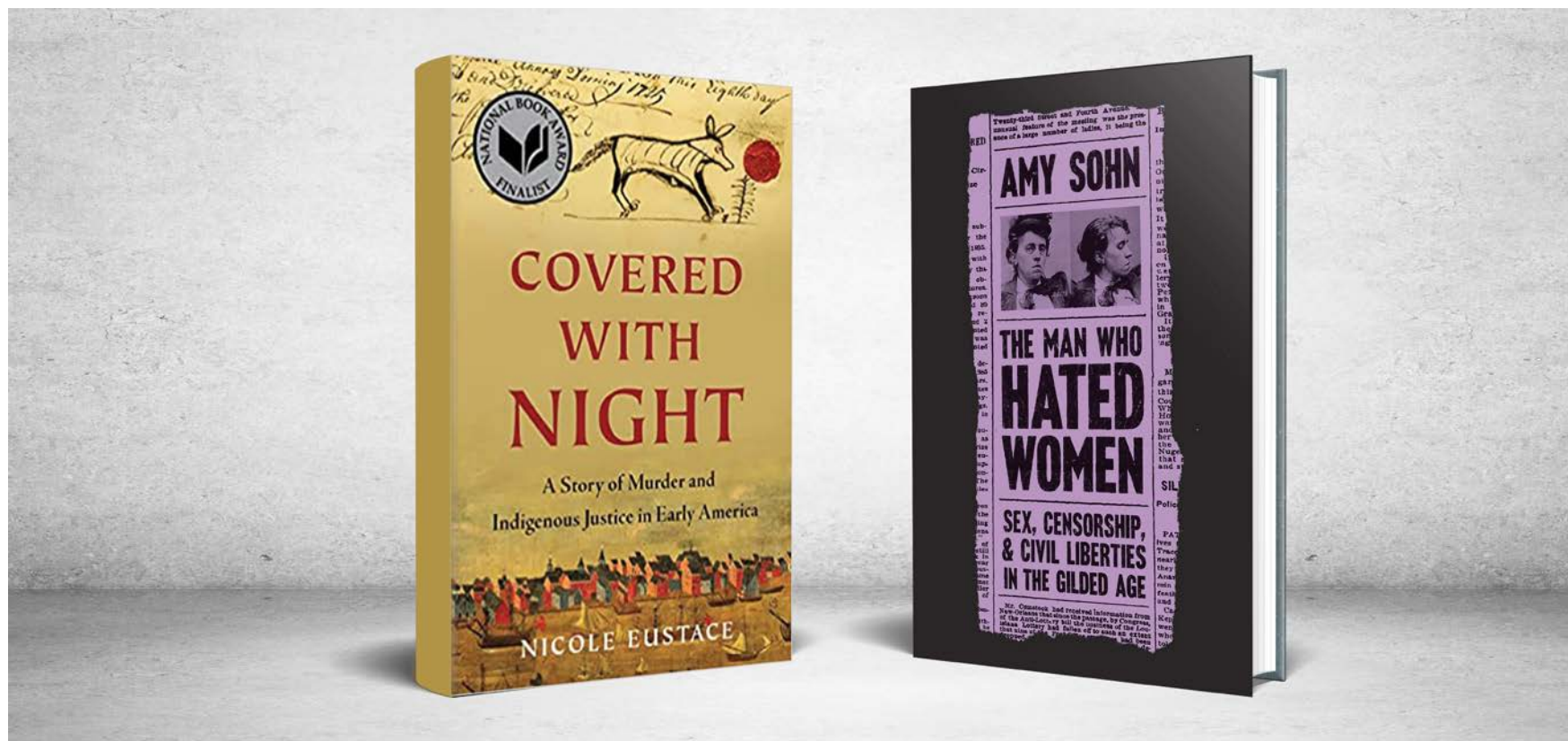
Proslava u Zavodima „Crvena zastava“ povodom početka proizvodnje Yuga za tržište u SAD, jul 1985. godine, foto: Nedeljko Deretić, Tanjug (Arhiv Jugoslavije) ▼

uprkos svojoj veoma pristupačnoj ceni i početnoj popularnosti, „jugo“ je u američkoj javnosti ostao upamćen kao jedan od najgorih automobila zbog toga što se često kvario. Ovakav stav najbolje ilustruje i naslov knjige američkog istoričara Jasona Vuica, „The Rise and Fall of the Worst Car in History“. „Jugo“ je imao i svoje uloge u američkoj kinematografiji, uz Brusa Vilisa i Semjuela L. Džeksona u „Die Hard with Vengeance“ i Toma Henksa u filmu „Dagnet“, a kao negativac pojavljuje se i u crtanom filmu „Cars 2“. Izvoz „juga“ u SAD vremenom je opao, upravo zbog svoje reputacije lako kvarljivog automobila, a 1990. je i konačno obustavljen.

M. Miljković, „Automobil - izum koji je ubrzao svet“, Beograd: Kreativni centar, 2014.

Nicole Eustace, **Covered with Night. A Story of Murder and Indigenous Justice in Early America**, New York: Liveright Publishing Company, 2021.

Kada se pomisli na dokumente koji su oblikovali Sjedinjene Američke Države, obično na pamet padnu Deklaracija nezavisnosti ili Ustav Sjedinjenih Država. Nakon ovih osamnaestovekovnih dokumenata, pomisli se na Proklamaciju o emancipaciji, Devetnaesti amandman ili legislativu o građanskim pravima iz 1960-ih godina. Suprotstavljena dominantnom sećanju, istoričarka Nikol Justas, profesorka na Njujorškom univerzitetu (NYU), želela je da svojom najnovijom monografijom skrene pažnju na jedan važan, a zaboravljeni dokument iz 1722. godine. Justas je specijalizovana za pitanja društvene istorije osamnaestovekovne Amerike, pa njeno preispitivanje narativa o kreiranju SAD nije iznenađujuće. Na koji način ona to radi, i o kom je dokumentu reč?

Justas je objavila monografiju „Covered with Night“, koja je studija slučaja jednog pravnog procesa koji je uzdrmao kolonijalnu Ameriku 1722. godine. Naime, dvojica trgovaca evropskog porekla ubili su pripadnika domorodačkog naroda Seneka, oko čega je nastao zamršen slučaj tražanja za pravdom koja bi bila prihvatljiva i za koloniste i za domoroce. Autorka u 24 poglavlja piše o slučaju iz dana u dan, a sve kulminira dokumentom koji je poznat kao Veliki sporazum iz Olbanija. U njemu su Pet naroda (Irokezi) ustanovili principe suživota sa Njujorkom, Pensilvanijom i Virdžinijom. Knjiga Nikol Justas zaslužuje posebnu pažnju jer prikazuje sve teškoće komunikacije između vrlo različitih kultura i pravnih tradicija, ali i načine da se teškoće prevaziđu.

Amy Sohn, **The Man Who Hated Women. Sex, Censorship, and Civil Liberties in the Gilded Age**, New York: Farrar, Straus and Giroux, 2021.

Ejmi Son je njujorška spisateljica, prepoznatljiva po romanima u kojima se bavi pitanjima ženske samospoznaje. No, u svojoj najnovijoj knjizi, „**The Man Who Hated Women**“, Son nastupa kao istoričarka, koja istinitu priču osvetljava koristeći neobjavljenu arhivsku građu. Koliko je njen iskorak u historiografiju bio uspešan, svedoči podatak da je Smitsonijan uvrstio njenu knjigu među deset najboljih američkih historiografskih publikacija za 2021. godinu.

Čovek koji mrzi žene, iz naslova, je Entoni Komstok. On je bio hrišćanski moralista koji je nakon Američkog građanskog rata, u takozvanoj Pozlaćenoj eri, postao sinonim za borbu protiv „poroka“, pornografije, prostitucije i abortusa. Po Komstoku je nazvan i Zakon od 1873. godine, koji je za javni nemoral predviđao drakonske kazne. Son je u svojoj knjizi analizirala slučajeve osam žena kojima je suđeno po Komstokovom zakonu. Nju su interesovali povodi za suđenje, presude, te izrazi ženske samostalnosti i seksualnosti u Viktorijanskom dobu, koje se obično smatra za period čednosti i seksualne inhibiranosti žena. Autorka opovrgava ovaj stereotip i na brojnim primerima pokazuje složenu sliku prošle stvarnosti, koju su činile i sveprisutna prostitucija, spiritističke seanse i okultizam. Kroz knjigu koja u naslovu referiše na muškarca, Ejmi Son je osvetlila žensku istoriju. Važno je što je knjiga posvećena ženama iz generacije koja prethodi sifrazetkinjama, zbog toga što su one prečesto, i neopravdano, van fokusa.

The United States Holocaust Memorial Museum <https://www.ushmm.org/>

Jedno od centralnih mesta sećanja na Holokaust, pored Memorijalnog muzeja Aušvic-Birkenau u Poljskoj i Jad Vašema u Izraelu, predstavlja i Memorijalni muzej Holokausta u Vašingtonu. Ova institucija, osnovana 1993. godine, više decenija uspešno neguje kulturu sećanja na događaje iz perioda Drugog svetskog rata kroz odavanje priznanja žrtvama i kontinuirano promovisanje edukacije o fenomenu Holokausta. Interaktivna muzejska postavka u Vašingtonu, koju je do sada videlo preko 40 miliona ljudi, posetiocima predočava istoriju Holokausta, ispričanu kroz iskustva različitih društvenih grupa, od dece do homoseksualaca. Virtuelna platforma omogućava velikom broju korisnika širom sveta pristup digitalizovanim prikazima muzejskih artefakata, dokumentima, fotografijama i svedočanstvima preživelih. Svojom preglednom strukturom, ovaj veb-sajt raspolaže raznovrsnim sadržajem, od osnovnih činjenica o Holokaustu koji se nalaze u publikacijama i informativnim tekstovima, do pretraživih kolekcija tekstualnih, vizuelnih, i audio-vizuelnih primarnih izvora dostupnih na više svetskih jezika. Edukativna misija muzeja implementirana je i kroz veb-sajt, posredstvom koga profesori mogu pristupiti nastavnim materijalima, virtuelnim izložbama i podkastima posvećenim ovoj osetljivoj temi. Razvijanjem multiperspektivnog pristupa u edukaciji o Holokaustu u učionicama, ovi materijali postaju neophodan preduslov i za razumevanje genocida u novijoj svetskoj istoriji.

The Cornell Hip Hop Collection <https://rmc.library.cornell.edu/hiphop/index.php>

Zvuci i karakteristični tekstovi hip-hopa, najpre su se mogli čuti u Bronksu 1970-ih godina, predstavljajući muziku afroameričkih i latino zajednica, koja je odražavala nezadovoljstvo institucijama američkog sistema. Već do 1990-ih godina hip-hop je uveliko postao planetarno popularan, a osim zvuka i teksta, ovom kulturnom talasu postali su svojstveni karakteristični izrazi kroz pokret, ples, modu i grafite. Arhivska kolekcija nastala 2007. godine na Univerzitetu Kornel u Njujorku, posvećena je upravo prikupljanju i istraživanju artefakata, fotografija i zvukova koji dokumentuju nastanak, transformaciju i ekspanziju hip-hop kulture. Ova relativno nova kolekcija sadrži preko 250.000 jedinica građe i ovaj broj se gotovo svakodnevno uvećava. Intenzivna digitalizacija omogućava posetiocima veb-sajta da kroz otvoreni pristup dođu do zanimljivih tematski grupisanih sadržaja poput kolekcija omota ploča pionira hip-hop muzike Afrike Bambate, fotografija iz 1970-ih i 1980-ih godina koje svedoče o rađanju ove kulture, zatim kolekcije novinara Bilija Adlera koja obiluje člancima iz periodike, kao i flajerima i promotivnim materijalima sa hip-hop žurki. Pohranjen u okviru univerzitetske institucije, sadržaj ovog arhiva pretenduje da odgovori na potrebe istraživača i studenata koji se bave fenomenom hip-hopa u širem društvenom kontekstu, dok istovremeno, u dostupnim materijalima mogu neograničeno uživati svi njegovi ljubitelji.

Najave konferencije konkursi

Nova godina na Tajms skveru

Od 1904. godine proslava Nove godine na njujorškom Tajms skveru postala je tradicija ovog grada na Istočnoj obali. Spektakl koji prate mnogobrojni događaji i muzički nastupi svetskih zvezda, verovatno je najpoznatiji po spuštanju velike kristalne lopte (Waterford Crystal Times Square New Year's Eve Ball). Zbog pandemije koronavirusa, prošlogodišnji doček na Tajms skveru mogao se pratiti samo preko ekrana, dok će ove godine, uz potvrde o vakcinaciji i preležanom virusu, spuštanje lopte i novogodišnji koncerti moći da se vide ponovo i uživo!

Global Undergraduate Exchange Program 2022/23

Program razmene za studente osnovnih studija otvoren je do 6. januara!

Ako ste student osnovnih studija i želite da provedete semestar na univerzitetu u SAD – otvoren je konkurs za Global UGRAD program razmene! Za detaljne informacije o programu i link za podnošenje prijave posetite:

<https://bit.ly/3elbuL2>

the Global UGRAD
application
is **OPEN** ↘

DEADLINE: JANUARY 6, 2022, 5:00PM EST

MERRY CHRISTMAS
&
СРЕТНА НОВА ГОДИНА

